

JAN van der Voort in de Utrechtse Lepelaarstraat stond op die vroege februariochtend met Bertus Hey in de rij ter dood veroordeelden op de Waalsdorpervlakte. Het drong niet tot hem door dat de hoge Duitse officier zijn naam voorlas, tot Sjaak Martens achter hem riep: Je bent er af! Gratie!

„We hadden die nacht afscheid genomen van elkaar. Het was zover. De gratie was een verschrikkelijke klap na die voorbereiding op de dood”. Jan zegt opeens heel zachtjes, terwijl hij even kleiner lijkt te worden: „Ik heb later vaak gezegd: was ik er maar bij geweest, bij de anderen. Wat ik na de oorlog heb meegemaakt... die jongens moesten eens weten wat er van terecht is gekomen, hoe wij zijn behandeld”.

Jan van der Voort, met Bertus Hey op het nippertje aan het Duitse vuurpeloton ontkomen, wil niet meer aan Joop de H. terugdenken. „Ik heb nog wel eens gedacht vroeger: kijk nou eens in het telefoonboek van Assen, daar woonde hij na zijn straf na de oorlog. Hij heeft negen jaar vastgezet, van de achttien. Maar ik heb nooit gezocht. Ik heb er alleen maar mezelf mee. Net als met bijeenkomsten over de oorlog, daar ga ik kapot van. Ja, machteloze woede. Tegen de Duitsers, en over wat er na de oorlog is gebeurd”.

Jan en Bertus hebben elkaar alleen maar gesproken in de nacht van 28 op 29 februari 1944 in de Scheveningse dodencellen, later in de quarantaine van het concentratiekamp Dachau en tenslotte bij de her-

begravenis in Utrecht van hun achttien dode strijdmakers.

Onbegrip

Toch, alsof het afgesproken werk is, blijken ze het over veel na-oorlogse ervaringen eens te zijn: bitterheid over het onbegrip, zelfs bij de instanties die de oud-verzetsmensen zelden te helpen. Jan van der Voort: „Wat ik na de oorlog heb meegemaakt, is bijna even erg als in Duitse gevangenschap. Het was heel moeilijk vlak na de oorlog hulp te krijgen. Aanvankelijk was de Stichting '40-'45 doortrokken van vriendsjespolitiek. Later, toen het een semi-overheidsinstelling werd, is dat gelukkig verdwenen. Maar in het begin werd je heel wat beter geholpen als je bij een politieke of kerkelijke club hoorde. Nou, dat was en ben ik geen van tweeën. De Oranje Vrijbuiters waren niet politiek, maar voor koningin en vaderland, verder geen nieuws. Ik ben 17 of 18 keer onderzocht in de Jelgersma-kliniek in Oegstgeest, tussen de drugsverlaafden en zo. Ontzettend verneiderend zoals ik en veel anderen zijn behandeld om een buitengewoon oorlogspensioen te krijgen”. Nu, 60 jaar, heeft hij het sinds 1973.

Jan van der Voort was de allerlaatste Oranje Vrijbouter die de Sicherheitsdienst te pakken kreeg. Twee leden zijn nooit genaakt. Frits Meulenkamp (vorig jaar overleden) en 'Zwarte Kees' van Koert; ondanks het oprollen van de organisatie zijn ze doorgestaan tot de bevrijding.

Jan zat met een neef in een café in het Utrechtse Hoograven wat te drinken in januari 1944, toen hij werd aangehouden. „Maar ze wisten te weinig van me, daarom kreeg ik gratie. Ik heb het niet allemaal kunnen verwerken, nog steeds niet. Dat herdenken... dat breekt me op. En wat valt er nou te denken, die jongens zijn toch weg. We zijn allemaal opzij geschoven, wij met onze idealen”.

Jan van der Voort: „Ik heb het niet kunnen verwerken

Utrechts Nieuwsblad
d.d. 25 februari 1984